

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 4
Rotel 44

DOM
2009-01-15
Göteborg

Mål nr
T 3501-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Borås tingsrätts dom 2008-06-19 i mål T 1450-07, se bilaga A

KLAGANDE

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686, 103 59 Stockholm

Ombud: Jur. kand. Ulrika Dietersson och jur. kand. Maja Rajs Lundström
båda samma adress

MOTPARTER

1. [REDACTED]
[REDACTED]

2. [REDACTED]
samma adress

Ombud för 1 - 2: Advokaten Christer Svedberg
Box 468, 503 13 Borås

SAKEN

Skadestånd på grund av diskriminering

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar på så sätt tingsrättens dom att hovrätten

- förpliktar [REDACTED] och [REDACTED] att solidariskt till [REDACTED] betala skadestånd med 40 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 14 juni 2007 till dess betalning sker,
- befriar Diskrimineringsombudsmannen från skyldigheten att ersätta [REDACTED] och [REDACTED] rättegångskostnader i tingsrätten,
- förpliktar [REDACTED] och [REDACTED] att solidariskt ersätta Diskrimineringsombudsmannen för rättegångskostnader i tingsrätten med 44 664 kr, och
- förpliktar [REDACTED] och [REDACTED] att solidariskt ersätta Diskrimineringsombudsmannen för rättegångskostnader i hovrätten med 29 072 kr.

Dok.Id 134049

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 40 401 20 Göteborg	Packhusplatsen 6	031-701 22 00 E-post: hovratten.vastrasverige@dom.se www.vastrahovratten.domstol.se	031-774 29 43	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, numera Diskrimineringsombudsmannen (DO), har yrkat bifall till sin vid tingsrätten förda talan. DO har även yrkat att hovrätten befriar myndigheten från att ersätta [REDACTED] och [REDACTED] rättegångskostnader i tingsrätten samt tillerkänner DO ersättning för myndighetens rättegångskostnader där med ett i hovrätten till 44 664 kr nedsatt belopp.

[REDACTED] och [REDACTED] ([REDACTED] m.fl.) har motsatt sig ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har i hovrätten åberopat samma grunder och omständigheter till stöd för sin talan som i tingsrätten. DO har tillagt: Grunden för att rikta talan även mot [REDACTED] är att hon är delägare i den aktuella fastigheten. [REDACTED] m.fl. har tillagt: [REDACTED] medger att hon är solidariskt skadeståndsskyldig tillsammans med [REDACTED], för det fall skadeståndsskyldighet föreligger. Stubo har blivit rädda för att uppmärksammas av DO, vilket är anledningen till att [REDACTED] inte velat vidkänna vad hon sagt. DO har tidigare skriftligen bekräftat [REDACTED] kontakter med Stubo i ärendet. [REDACTED] påstådda närvaro nämndes inte i anmälan till DO eller i stämningsansökan. [REDACTED] har numera ännu större skulder hos kronofogdemyndigheten.

[REDACTED] m.fl. har inte vitsordat något skadeståndsbelopp som skäligt i och för sig men har vitsordat sättet att beräkna ränta.

Parterna har åberopat samma bevisning som i tingsrätten. Förnyade förhör under sanningsförsäkran har hållits med [REDACTED] och [REDACTED]. De har berättat i huvudsaklig överensstämmelse med vad som antecknats i tingsrättens dom. [REDACTED]

■■■■ har tillagt: Han hade endast med sig ett A5-block till mötet den 5 mars. Han kände till att skulder till brottsofferfonden betydde att man hade gjort något som kunde ge fängelse, och det skrämde honom. Han tillfrågar aldrig sina hyresgäster om en ny hyresgäst; han bestämmer själv vem som ska få hyra.

Omförhör har ägt rum med vittnena ■■■■■ och ■■■■■, medan vittnesförhöret med ■■■■■ förebringats genom uppspelning av tingsrättens ljudupptagning.

Skriftlig bevisning har åberopats.

Gällande rätt

Enligt 9 § första stycket lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL) är, såvitt nu är av intresse, diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet förbjuden vid yrkesmässigt tillhandahållande av bostäder. Lagen gäller även efter den 1 januari 2009 beträffande diskriminering som ägt rum före ikraftträdandet av diskrimineringslagen (2008:567). Enligt 4 § DFL avses med begreppet etnisk tillhörighet att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg.

I målet har DO gjort gällande att ■■■■■ utsatts för direkt diskriminering. Sådan diskriminering föreligger bl.a. om en enskild person missgynnas genom att han eller hon behandlas sämre än en annan person skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med en diskrimineringsgrund, t.ex. etnisk tillhörighet (3 § DFL). Det krävs inte att det funnits någon avsikt att diskriminera. Inte heller krävs det att diskrimineringsgrunden är det enda eller det avgörande skälet för missgynnandet. Det räcker att den är en av flera orsaker till handlandet.

Med att en person missgynnas menas enligt förarbetena till DFL att han eller hon utsätts för en behandling som typiskt sett medför en negativ effekt (Prop. 2002/03:65 sid. 87).

I diskrimineringsmål gäller enligt 21 § DFL en delad bevisbörda. Om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar faktiska omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon blivit diskriminerad, måste svaranden – för att freda sig från påstående om diskriminering – visa att diskriminering inte förekommit. Bevisbördan har således i det läget övergått på svaranden. Enligt Högsta domstolen ska bestämmelsen tolkas som en presumptionsregel, varvid det i det enskilda fallet får bestämmas vilka omständigheter som är presummerande (NJA 2006 s. 170).

Hovrättens bedömning

Har diskriminering förekommit?

Frågan i målet är om [REDACTED] gjort sig skyldig till diskriminering av [REDACTED] genom att missgynna honom i jämförelse med hur andra personer skulle ha behandlats i en jämförbar situation och på ett sätt som har samband med hans etniska tillhörighet.

I målet är parterna i stora delar ense om de faktiska förhållandena. Det är således utrett att [REDACTED] svarade på annonsen om lägenheten genom att ringa till [REDACTED], att [REDACTED] av denne anvisades att besöka lägenheten samt att [REDACTED] efter ett sådant besök återkom till [REDACTED] per telefon och meddelade att han önskade hyra lägenheten. Vidare är det utrett att [REDACTED] talade per telefon med [REDACTED] som anvisats som borgensman av [REDACTED] i samband med att denne vid det andra telefonsamtalet berättade för [REDACTED] att han hade skulder. Det är också klarlagt att [REDACTED] bekräftade till [REDACTED] att han var villig att gå i borgen, att de vid ett senare telefonsamtal bestämde möte hemma hos [REDACTED] den 5 mars 2006 samt att åtminstone [REDACTED], dennes flickvän och minderåriga dotter samt [REDACTED] fanns på plats när [REDACTED] kom till mötet.

Det råder tvist om huruvida avsikten med mötet var att skriva under hyreskontrakt och borgensåtagande eller att ge [REDACTED] tillfälle att skaffa in erforderliga personuppgifter för att utföra sedvanliga kontroller och skaffa sig personlig kännedom om

den eventuellt blivande hyresgästen. Det råder också tvist om huruvida [REDACTED] [REDACTED] var närvarande.

[REDACTED] och [REDACTED] har var för sig berättat om vad som utspelade sig när [REDACTED] kom hem till dem. Oavsett vad det närmare syftet med mötet var, hade det bestämts i anledning av att [REDACTED] hade en ledig lägenhet att hyra ut inom ramen för sin yrkesmässiga verksamhet, att [REDACTED] ville hyra lägenheten och att [REDACTED] var villig att gå i borgen. [REDACTED] hade inför mötet kännedom om att [REDACTED] hade skulder och därför behövde en borgensman.

[REDACTED] och [REDACTED] har lämnat uttömmande och i huvudsak samstämmiga berättelser, som i sig är trovärdiga och i allt väsentligt stöder vad [REDACTED] [REDACTED] själv uppgett. Det saknas anledning att på grund av deras engagemang i saken och relation till [REDACTED] inte fästa tilltro till vad de mycket tydligt och detaljerat berättat. Deras uppgifter ska därför läggas till grund för hovrättens bedömning av vad som inträffat.

Det har särskilt genom [REDACTED] och [REDACTED] vittnesmål visats att [REDACTED] reagerade på det sätt som DO påstått, när han fick syn på [REDACTED]. Det är således styrkt att [REDACTED] uttryckt i vart fall förvåning över [REDACTED] etniska tillhörighet som rom och i direkt samband med detta även uttalat att uthyrning till honom inte var önskvärd just på grund av hans etniska tillhörighet. [REDACTED] blev ostridigt inte erbjuden hyreskontraktet. Enligt [REDACTED] [REDACTED] förklarade [REDACTED] vid ett telefonsamtal ett par dagar efter mötet den 5 mars att han inte ville hyra ut till [REDACTED] med motiveringen att han var rädd för övriga hyresgästers reaktioner.

Genom nu angivna förhållanden har DO enligt hovrättens mening visat omständigheter som ger anledning anta att [REDACTED] har blivit diskriminerad på ett sätt som har samband med hans etniska tillhörighet. DO har härigenom fullgjort sin del av bevisbördan.

Vid detta förhållande är frågan om [REDACTED] och [REDACTED] har förmått visa att diskriminering inte förekommit.

Det är klarlagt att det i och för sig funnits saklig grund för att inte inleda ett hyresförhållande med [REDACTED]. [REDACTED] uttalanden i samband med att han träffade [REDACTED] första gången och vid det efterföljande telefonsamtalet med [REDACTED] [REDACTED] måste emellertid förstås som att han ämnade missgynna [REDACTED] just på grund av dennes etnicitet. Det får därför anses utrett att en hypotetisk jämförelseperson med annan etnisk tillhörighet, med motsvarande betalningsanmärkningar men med en solid borgensman, inte hade drabbats av att gå miste om att få hyra lägenheten. [REDACTED] m.fl. har således inte förmått visa att [REDACTED] gick miste om hyreskontraktet endast på grund av andra omständigheter än hans etniska tillhörighet, dvs. de har inte bevisat att diskriminering inte förekommit. Vid sådant förhållande ska direkt diskriminering anses föreligga.

Skadestånd

[REDACTED] m.fl. – [REDACTED] till följd av sitt medgivande i och för sig - är skyldiga att betala skadestånd till [REDACTED] för den kränkning som diskrimineringen inneburit.

Av gällande EU-direktiv mot etnisk diskriminering m.m. framgår att skadestånd på grund av diskriminering ska bestämmas så att de bl.a. är effektiva och avskräckande. Överträdelse av diskrimineringsförbudet ska också generellt ses som en allvarlig kränkning. I det på området vägledande rättsfallet NJA 2006 s. 170 bestämdes skadeståndet till 15 000 kr. Det fallet gällde emellertid s.k. krogdiskriminering och är när det gäller diskrimineringens effekter inte jämförbart.

Här är det fråga om rätten att få hyra en bostad, dvs. en mycket viktig levnadsomständighet. Effekten av kränkningen blir därmed i princip såväl långvarig som allvarlig, om än av inte samma direkta ekonomiska betydelse som diskriminering i arbetslivet kan innebära. Skadeståndets storlek bör vidare påverkas av att [REDACTED] utsatt

██████████ för en uppsåtlig diskriminering, särskilt som hans slutliga beslut att förkasta honom som hyresgäst föregicks av flera dagars betänketid. Även genom sitt uppträdande vid mötet utsatte ██████████ ██████████ för en i sig flagrant kränkande behandling.

Högsta domstolen får anses ha anvisat en tämligen restriktiv hållning till höga skadeståndsbelopp vid diskriminering. Något vägledande avgörande när det gäller skadeståndets storlek vid bostadskriminering finns inte. Göteborgs tingsrätt har emellertid i en dom rörande sådan diskriminering, mål nr T 13077-05, dömt ut ett skadestånd om 40 000 kr. Hovrätten anser att detta belopp är skäligt även i detta fall.

Rättegångskostnader

Vid ovan angiven utgång ska ██████████ m.fl. förpliktas ersätta DO:s rättegångskostnader i tingsätt och hovrätt. Därvid ska beaktas att DO i hovrätten nedsatt sitt yrkande avseende rättegångskostnader i tingsrätten med där av misstag yrkat belopp för mervärdesskatt. Det råder inte tvist om ersättnings storlek i vare sig tingsrätt eller hovrätt.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga B

Överklagande senast den 12 februari 2009

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Staffan Levén samt hovrättsråden Bengt Nilsson, Nanna Töcksberg, referent, och Per Renell.